

А. В. Решетніченко, доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та соціально-політичних
дисциплін Академії митної служби України
К. В. Соколова, кандидат філософських
наук, доцент кафедри іноземних мов
Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ: ФІЛОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Розкрито архітектуру фонетичних і морфологічних чинників управління розвитком різних рівнів комунікативної культури та запропоновано заходи, яких потрібно вжити органам влади для прискорення практичного підвищення її рівня.

Ключові слова. Комунікативна культура, соціальне управління розвитком комунікативної культури, фонетичні і морфологічні засоби комунікації.

Architectonics of phonetic and morphological factors which controls the development of different levels of communicative culture has been shown and the measures concerning its development and improvement to be taken by authorities are proposed.

Key words. Communicative culture, social control of development of communicative culture, phonetic and morphological means of communication.

Постановка проблеми. Актуальність теми обумовлена історично визначальною силою впливу мовознавства на процеси всебічного розвитку людства і зведенням сучасних механізмів комунікації до редукованих утилітарних засобів обслуговування комерційних інтересів квазіелітарних криміналізованих владних структур. Перш за все, йдеться про здебільшого штучне, упереджене зведення мови як основи інтелектуального і духовного потенціалу власного народу та країн світу до інструментів агресивного зомбування масової свідомості примітивними псевдоідеалами схоластизації та комерціалізації суспільних відносин, стримування системи класичної університетської академічної освіти хаотичними окремими частковими підходами до засвоєння мовних стереотипів давно віджилих і хибних за своєю природою уявлень.

© А. В. Решетніченко, К. В. Соколова, 2011

Базові складові подібного стану речей включають загострення суперечностей між:

- хаотизованим теоретичним станом мовознавства і низьким рівнем комунікативної культури як органів влади, так і переважної більшості прошарків і верств населення;
- вузьким розумінням предмета філології та актуальними завданнями розвитку комплексу природничих, технічних і гуманітарних дисциплін;
- величезним філологічним потенціалом людини, держави, суспільства і вкрай незадовільним рівнем його реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про подальше прискорення темпів висвітлення таких часткових і спеціальних складових мовознавства, до яких зараховують проблеми, пов'язані зі структурною будовою, формальними та змістовними особливостями текстових матеріалів (F. Blass, Г. Винокур, G. Witkowski, А. Гришунін, Д. Лихачов, А. Norize, С. Рейсер), історичних, етнічних, географічних та культурних механізмів народного фольклору (Л. Боровиковський, І. Вагилевич, М. Гатцук, В. Гнатюк, К. Квітка, А. Метлинський, П. Ніщинський, Д. Ревуцький), наукових основ джерелознавства (А. Данилевський, А. Люблінська, Р. Мнухіна, А. Пронштейн, О. Медушевська, Я. Лур'є, А. Соколов, П. Сохань, В. Стрельський, В. Фарсобін, Л. Черепнін) та палеографії (О. Вітвіцька, С. Висоцький, Я. Запаско, І. Каманін, С. Карський, А. Люблінська, О. Мацюк, В. Панащенко, Л. Черепнін).

З іншого боку, надзвичайно швидкими темпами зростає кількість досліджень з проблем менеджризму, місцевого самоврядування, регіонального, державного, континентального та планетарного управління, нараховуються мільйони найменувань, які спираються на десятки взаємовиключних теоретичних схем та концептуальних підходів. Водночас маємо незначну кількість досліджень з проблем ділового мовлення і бізнес-спілкування (І. Вихованець, В. Ванін, В. Герасимчук, А. Головач, А. Коваль, О. Корніяк, В. Русанівський, І. Т. Олійник, М. Феллер), семіотики (В. Антонов, П. Бакланов, В. Вовк, В. Дрешпак, А. Nobis, Т. Щепанська), герменевтики (Р. Гром'яка, Ю. Ковалів, В. Теремка), нобілістики і фалеристики (В. Болгов, Г. Чепак) фактично залишають відкритими як онтологічні та гносеологічні чинники власне комунікативної культури, так і надзвичайно актуальні проблеми управління процесами її розвитку.

Мета статті полягає в аналізі фонетичних і морфологічних чинників соціального управління розвитком початкових, середніх і вищих рівнів комунікативної культури, яка стає головним суспільним механізмом інформаційного забезпечення форм зв'язку між суб'єктами соціального буття і реально впливає на ефективність управління процесами підвищення рівня та якості життя.

Виклад основного матеріалу полягає в поглибленому аналізі зазначених вище суперечностей між: 1) хаотизованим теоретичним станом мовознавства й низьким рівнем комунікативної культури чинних представників влади, 2) вузьким розумінням предмета філології та нагальними завданнями розвитку природничих, технічних і гуманітарних дисциплін, а також між 3) невичерпним мовним потенціалом людей і надзвичайно незадовільним станом його практичної реалізації.

Так, загострення суперечностей між теоретично невизначеним станом мовознавства і низьким рівнем комунікативної культури пояснюється, перш за все, надзвичайно швидкими темпами диференціації самої системи мовознавства на текстологію, лінгвістику, джерелознавство, риторичку, палеографію, фольклористику, дослідження з яких залишаються невідомими як абсолютній більшості населення, так і фахівцям у галузі природничих, технічних та гуманітарних дисциплін. При цьому відкритими залишаються не менш вагомим питання не тільки про формальну і змістовну значущість результатів подібної диференціації базових напрямків мовознавства, а й про можливість практичного застосування отриманих результатів з метою удосконалення сфер освіти, виховання, виробництва, науки, права та культури управлінської діяльності.

Традиційні для останніх століть суперечності між філологією та комплексом природничих, технічних і гуманітарних дисциплін криються, перш за все, у підходах до розуміння сутності мови, її законів, принципів і механізмів з боку як самих філологів, так і з боку філософів, представників сучасних інформаційних технологій, методологічних, соціально-правових, психологічних, економічних, політичних та природничих чинників становлення й розвитку суб'єктів соціального буття.

Враховуючи, що ні один з напрямків пізнання сам по собі не в змозі вийти на єдині, узгоджені та взаємоприйнятні підходи до управління процесами розвитку й самої науки та культури, й інших складових життєдіяльності суспільства, слід підкреслити, що з огляду на це саме філологія не просто потенційно може, а вже сьогодні об'єктивно вимушена вносити вагомий (якщо не сказати визначальний) внесок у подальший розвиток як світоглядних і теоретико-методологічних основ пізнавальної діяльності, так і в процесі прискорення розвитку власне праксеологічних засобів оптимізації діяльності людини, держави і суспільства. У зв'язку з цим, слухаю звертаючи увагу на системний характер мови, можливість її реального впливу на розвиток пізнавальної діяльності Р. А. Будагов обгрунтовано вбачає саме у виході на дослідження "субстанціальних основ мовотворчої діяльності" [1].

Тисячоліттями сформований колосальний потенціал комунікативної культури як самого населення, так і представників владної, інтелектуальної, виробничої, правової, економічної, культурної та духовної еліти повинен знайти практично орієнтовані найсучасніші форми і засоби його прояву, подальшого вдосконалення та ефективного застосування в усіх без винятку базових сферах життєдіяльності суспільства. То чи достатньо для цього можливостей самої філології так тісно пов'язаних з нею природничих, технічних і гуманітарних систем наукового пізнання? Відповідь на це та суміжні з ним питання і стане предметом подальшого дослідження.

На нашу думку, вихідними методологічними засадами пошуку шляхів до реального подолання зазначених суперечностей мають виступати підходи, здатні як у теорії, так і на практиці поєднати історичні, логічні і філологічні механізми розкриття соціальної природи не тільки етнолінгвістичних, фонетико-артикуляційних, синтагматичних та морфологічних чинників, а й їх практичної ролі у формуванні якісно відмітних початкових, середніх, вищих та найвищих щаблів розвитку комунікативної культури на рівні окремої людини та суспільства в цілому. Як базовий методологічний інструментарій розв'язання цієї надзвичайно складної і багато в чому визначальної міждисциплінарної проблеми, ми пропонуємо розглянути поняття *філологічних кластерів* – свого роду *вихідних одиниць гармонізації відносин між фонетичними й морфологічними чинниками комунікації у процесах розвитку мовних континуумів та значущості реальних справ суб'єктів соціального буття*.

Що стосується соціально-філософських складових зазначеного підходу, то головну роль тут мають відігравати, на наш погляд, діалектичні основи взаємовідносин між протилежностями, які знаходять відображення в регуляції мовного впливу на процеси формування значень, сенсів, цінностей, ідеалів у формі слів і понять, а також у вигляді реальних і практично значущих справ. Вважаємо, що характер відносин між фонетичними і морфологічно вираженими протилежностями має розкривати механізми розвитку мовної культури і забезпечувати підвищення реального впливу логічних відносин між засобами комунікації на процеси управління розвитком рівня та якості життя населення. Кажучи інакше, *культура мови як у теорії пізнавальної діяльності, так і в практиці державного управління та місцевого самоврядування має стати надзвичайно важливим індикатором, який відображає рівень розвитку суб'єкта і реально впливає на ефективність управління процесами підвищення рівня та якості життя*.

Друга не менш важлива теоретико-методологічна вимога до аналізу пізнавальних можливостей мовознавства обов'язково повинна враховувати єдність онтологічних і гносеологічних чинників формування та подальшого розвитку комунікативної культури всіх без винятку суб'єктів соціального буття. Звісна річ, що дослідження такого масштабу потребують не тільки багато часу, а й досить пристойного державного та міжнародного фінансування, оскільки мають спиратись на розгалужену систему наукових і фактологічних

даних. Через відсутність будь-якого фінансування спробуємо хоча б контурно проаналізувати головні, як нам здається, теоретико-методологічні складові, напрямки, підходи, компоненти й механізми, спрямовані на підвищення якості управління процесами розвитку комунікативної культури.

Аналіз початкових рівнів розвитку комунікативної культури слід розпочинати, на нашу думку, з виокремлення такої атомарної одиниці зв'язку між суб'єктами буття, яка одночасно була б здатною виконувати функції фіксації різних форм прояву важливих для людини процесів і явищ буття, а також концентрувати увагу на характері їх впливу на важливі для людини процеси життєдіяльності. Роль подібної вихідної філологічної одиниці в процесах становлення і змін суб'єктів соціуму історично виконували поняття “згуків” і “попереджень”. “Згук” являє собою фонетичну систему гортанних звуків, які копіюють звучання грому, різких ударів, шумів і тим самим “попереджають” інших суб'єктів про необхідність дій, спрямованих на безпечне існування і подальший розвиток. Морфологічна природа обумовлених “згуками” засобів комунікації спрямовується, таким чином, на визначення змістовних складових процесів життєдіяльності суб'єктів соціального буття. Кажучи інакше, якщо згук являє собою звукову форму прояву сигналу, то характер цього сигналу визначає зміст тих або інших дій суб'єкта. У цілому ж фонетичні й морфологічні засоби комунікації нероздільні, вони утворюють діалектично об'єднану систему інструментів спочатку сприйняття і пристосування до явищ зовнішнього і внутрішнього світу, а згодом і до його вдосконалення та подальшого розвитку.

Якщо ж вести мову про властивий початковим етапам характер зв'язків між суб'єктами соціального буття, то маємо всі підстави стверджувати, що існує певний рівень комунікативної культури, який можна назвати комутативним. Сутність комутативного рівня комунікацій полягає у формуванні та практичній реалізації первинно-натуралістичної системи фонетико-морфологічних засобів, спрямованих на відтворення, безпечне існування та подальший розвиток суб'єктів соціального буття. При цьому надзвичайно важливим залишається й досі відкрите питання про класифікацію та специфічні особливості окремих, спеціальних та загальних фонетико-морфологічних засобів комутативного типу комунікацій, а також шляхи й перспективи розвитку цих засобів у сучасних умовах.

Наступний рівень комунікативної культури можна охарактеризувати як семіотичний, що суттєво збагачує фонетико-морфологічні засоби комунікацій шляхом цілеспрямованого переведення раніше головним чином позасвідомих згуків у різноманітні форми усвідомлюваних і все більш тонко й точно контрольованих звучань, які з часом набувають ознак мелодійності й навіть співів. Властиві початковим етапам розвитку різкі, уривчасті, можна сказати грубі, гортанні згуки поступово цивілізуються спочатку у все більш мелодійні, а згодом у співучі форми спілкування.

Головне, що відрізняє зв'язок у світі тварин від спілкування між людьми, полягає в тому, що люди протосоціуму все ефективніше навчались поєднувати згуки з відповідними типами відчуттів, які виникали під час групових і колективних дій, відображення явищ зовнішнього світу в малюнках, скульптурах, числах і кольорах. Про досить оптимістичне ставлення до світу вже за часів протосоціуму свідчать, наприклад, не тільки динамічні розписи печер та наскельні малюнки, а й те, що переважна більшість із них виконана в жовтих, червоних та білих кольорах.

Водночас функції фонетичних і морфологічних засобів комунікації в усі часи суттєво відрізнялись. Так, на рівні семіотичної комунікативної культури фонетичні засоби спрямовувались на вдосконалення “звучань” за допомогою голосу, розвитку співзвуч, які склались у “мелодії”, наспіви, пісні та “співи” під час обрядів у супроводі музичних інструментів, а функція морфологічних засобів полягала у всебічному вдосконаленні типів “пересторог”, розширенні форм і засобів “сигналізації” та різноманітних інформативних “знаків”.

Фонетико-морфологічну структуру філологічних кластерів, що формували комунікативну культуру за часів протосоціуму й античності, можна розкрити за допомогою мультимодальної логіки у вигляді відносин між одиницею та нулем. Сутність цих відносно простих кластерів полягає в механізмах фреймування фонетичних і морфологічних засобів. Механізм фреймування фонетичних засобів розкривається за допомогою переходу від вихідної одиниці “згуку” (1) до “звучань” (2), мелодій (3) та “співів” (4), які дозволяють мові виступити в ролі системи засобів переведення суб'єкта в нову якість функціонування: $1 + 2 + 3 + 4 = 10$. Механізм фреймування морфологічних засобів розкривається за допомогою переходу від вихідної одиниці “попереджень” (1) до “пересторог” (09), сигналів (08) та знаків (07), які наділяють мову здатністю консолідувати відповідні рівні пізнавальних та ірраціональних засобів пізнавальної діяльності. У наведеній нижче моделі філологічних кластерів початкових рівнів комунікативної культури механізми мультимодальної логіки розкриваються за допомогою поняття “ранг”.

Філологічний кластер початкових рівнів комунікативної культури

Рівень розвитку комунікативної культури	Ранг	Фонетичні засоби комунікації	Морфологічні засоби комунікації	Ранг	Тип комунікативної культури
Початковий	1	Згук	Попередження	1	Комутативний
Нижчий	2	Звучання	Пересторога	09	Семіотичний (Знаково-символьний)
	3	Мелодія	Сигнал	08	
	4	Спів	Знак	07	

Якісно вищий рівень комунікативної культури обумовлений переростанням відносно простих форм звучань, мелодій і співів у суспільно орієнтовану систему засобів спілкування як соціокультурного феномена розвитку суспільства. На попередніх рівнях характер співів розкривав ту або іншу мелодійність звукових сигналів, а наступний рівень перетворював спів у суспільно орієнтовані форми спочатку “підспівування”, “оспівування”, згодом у засіб “говоріння” та сумісного “обговорення”. Саме спів поступово навчає людей перетворювати мелодійність на систему засобів сприйняття, оцінок, тверджень і заперечень. Якщо на нижчих рівнях комунікації певний жест, шрам, слід або конкретна річ виконувала роль сигналу як певної настанови до ставлення або дії, то подальша соціалізація відносин сприяла розширенню функцій знаків, які стали розглядатись як форма “підтверджень”, “заперечень”, “доведень” або “спростувань”. Розвиток фонетичних засобів комунікації проявляється тим самим у суттєвому вдосконаленні форм “вимови” тих або інших звуків та знаків. З часом це підвищує якість “виразності”, “точності”, “доступності”, “впорядкованості” та “обґрунтованості” різних форм “вимови”, сприяє формуванню засобів спілкування за допомогою жестів та звуків. Самі ж знаки набувають ролі певних комунікативних позначок, які проявляються у формі прикмет, татуажних зображень, дороговказів, гербів, поз тіла і навіть характері поглядів.

Закріплені століттями вимоги до точності, виразності, доступності та впорядкованості форм вимови звуків закладають підвалини мови як історично сформованої системи лексичних засобів зв'язку між суб'єктами соціального буття. Саме мова переводить знаково-символьну форму спілкування спочатку на словесний, а згодом і на понятійний та категоріальний рівні. Тим самим мова стає головним суспільним механізмом інформаційного забезпечення форм зв'язку між суб'єктами соціального буття. Тому все більшої соціальної ваги в розвитку людини, держави і суспільства набувають лексичні механізми комунікацій, пов'язані як із запасом слів, так і з особливостями їх вимови, звучань та форм подачі, обумовлених особливостями історичного, етнічного та соціокультурного розвитку. Особливо рельєфно інформативна природа мови проявляється в багатоманітності таких форм повідомлень, як записка, телеграма, звіт, рапорт, донесення, оголошення, реклама або пропаганда.

З плином часу предмет мови збагачується як запасом слів, так і спеціальних прийомів вимови, звучань, форм подачі, які наділяють її здатністю не тільки розкривати красу і гармонію буття, а й виступати одним з найбільш дійових засобів розв'язання практичних проблем у відносинах між суб'єктами буття. Кажучи інакше, з розвитком мови “слово” і “діло” стають усе більш нерозривними і все більш вагомими. Що ж стосується лексичних форм комунікативної культури, то їх форма і зміст спочатку обмежуються десятками й сотнями слів, зафіксованих на глиняних табличках, на папірусах, а згодом і тисячами слів, малюнків і схем у вигляді словників, компендіумів та енциклопедичних зібрань.

Створення на базі предметної області мови якісно нового інформативного типу комунікативної культури сприяло забезпеченню професійних, правових, економічних та соціокультурних чинників регламентації діяльності суб'єктів соціального буття. Кажучи інакше, все більше стає зрозумілою безпосередня залежність фаховості, якості роботи й успішності дій від мовної культури людини як показника здатності до розв'язання складних і суперечливих проблем життєдіяльності. Гносеологічні аспекти процесів формування середнього рівня комунікативної культури охоплюють завершальні етапи античності, середні віки і створюють умови переходу до епохи Відродження. У стислому вигляді модель даного філологічного кластера може бути такою:

Філологічний кластер середніх рівнів комунікативної культури

Рівень розвитку комунікативної культури	Ранг	Фонетичні засоби комунікації	Морфологічні засоби комунікації	Ранг	Тип комунікативної культури
Середній	4	Спів	Знак	07	Інформативний
	5	Вимова	Позначка	06	
	6	Мова	Повідомлення	05	
	7	Мовлення	Справа	04	

Вищий і найвищий рівні комунікативної культури формуються за Нових часів, у сучасний період, а також процесами найближчого та більш віддаленого майбутнього. Властиві Новим часам і сучасності процеси раціоналізації та бюрократизації владних, економічних, правових і соціокультурних відносин наділяють мову здатністю виступати каталізатором соціального прогресу. Так, збагачення мовного арсеналу виступало дійовим механізмом переходу від охлократії та монархії до формування спочатку конституційних, а згодом і демократичних основ державотворення. Наприклад, властиві вже для середньовіччя лексичні механізми регулювання ділових сфер взаємодії у Нові часи призводять до розвитку спочатку малих і середніх, а згодом і великих форм бізнесової діяльності. Ділова мова у сфері комерціалізації суспільних відносин виступає зараз невід'ємним компонентом розвитку всіх без винятку базових процесів життєдіяльності.

Інституціоналізація засобів комунікації кардинально розширює предметну область мови на рівні суб'єкт-суб'єктних, суб'єкт-об'єктних і об'єкт-об'єктних відносин. На рівні суб'єкт-суб'єктних відносин активізується застосування діалогових інструментів спілкування, які надають бесідам форм диспутів, дискусій, колективних обговорень як базових умов прийняття суспільно узгоджених рішень. Кажучи

інакше, мова все більш активно виконує роль засобу демократизації суспільних відносин, наочними прикладами яких виступають збори громад, сходи і толоки.

На рівні суб'єкт-об'єктних відносин мова все впевненіше стає інструментом не тільки формування, а й різноманітних форм управління процесами розвитку таких соціальних спільнот, як сім'я, колектив, бригада, підприємство, установа, організація, місто і держава. Процеси соціалізації суспільних відносин збагачують мову основами ораторського мистецтва, спроможного на практиці розв'язувати актуальні виробничі, виховні, економічні, правові та соціокультурні проблеми гармонізації відносин між людиною та органами місцевої, регіональної, державної влади. *Якість і рівень управлінської діяльності все більше визначаються високим рівнем розвитку мовної культури*, який безпосереднім чином проявляється в тому, що керівники різних ланок володіють стилями мислення і дій, реально спроможні спрямувати підлеглих на досягнення високих результатів, надихнути людей і повести за собою. Високий рівень комунікативної культури є передумовою формування аналітичних, інноваційних, інтерактивних та продуктивних стилів мислення і дій. Найвищим же рівням комунікативної культури підвладні пізнавальні засоби і практичний досвід, який надихає керівників вищого та найвищого щаблів управлінської діяльності на розвиток і постійне вдосконалення акмеологічних підходів до управління малими, середніми й великими соціальними спільнотами на міждержавному і континентальному рівнях. Якщо дійсно високі рівні комунікативної культури керівників спрямовані на підвищення ефективності та якості діяльності підприємств, установ і організацій, то рівень свідомості керівників найвищого рівня повинен спрямовуватись на постановку і розв'язання фундаментальних проблем розвитку людини, держави і суспільства в умовах освоєння всесвіту.

Найвищі рівні комунікації охоплюють системно пов'язані світоглядні, аксіологічні, методологічні, правові, виробничі, пізнавальні, освітні та соціокультурні проблеми, які потребують стилів мислення і дій, що допомагають не тільки пізнавати реальність, а й моделювати, а згодом конструювати та реалізовувати напрямки стратегічного розвитку суб'єктів соціального буття. Отже, поряд з конструктивними стилями мислення і дій мовна культура керівника має спиратись на думки і дії, які вдосконалюють наявні та створюють якісно нові умови існування. Така креативна культура потребує від керівника оволодіння найвищими рівнями світоглядних орієнтацій, які й визначатимуть його спроможність сформувати і практично реалізувати невичерпний фізичний, професійний, інтелектуальний, виховний, культурний і духовний потенціал соціальних спільнот [2]. У такому разі мовиться про перехід від давно віджилих, анемічних, фетишистських, окультних, теократичних, гіперполітизованих і вульгарно комерційних світоглядних орієнтацій до гуманоцентричних поглядів на відносини між людиною, державою, суспільством і всесвітом [3–5].

Практичні засоби переведення культури мови з нижчих на вищі й найвищі рівні розвитку пов'язані не просто з розширенням мовного арсеналу керівників, який сьогодні нерідко обмежується набором ненормативної лексики, а й наданням цьому мовному арсеналу якісно іншого змістовного і світоглядного звучання. Для цього спочатку треба усвідомити одну дуже просту філологічну закономірність процесів історичного розвитку людства. Суть її полягає в тому, що найбільші часові витрати, які вимірюються сотнями мільйонами років, були використані на формування нижчих рівнів комунікативної культури. Здобутками цього рівня є і досі збережений мовний фольклор у вигляді пісень і музичних творів. На формування власне мовного апарату людство витратило вже десятки мільйонів років. Результати таких зусиль зафіксовані в різноманітних словниках, компендіумах та енциклопедіях, зміст яких формувався за доволі спрощеними алфавітними чи видовими критеріями. Якщо ж формування вищого рівня комунікативної культури спирається на досвід десятків століть, то сучасність виділяє не більше декількох десятиліть для переведення суспільства на якісно новий рівень існування за рахунок розвитку найвищих рівнів комунікативної культури управлінської та інших еліт сучасного українського суспільства, європейської та світової спільнот. Роль конкретних філологічних засобів формування вищих і найвищих рівнів комунікативної культури мають відігравати як спеціальні, так і загальні глосарії та тезауруси. Пізнавальна роль глосаріїв і тезаурусів полягатиме в забезпеченні якісно нових підходів до впорядкування й систематизації понять, а також до їх практичного використання в науково-дослідній і практично орієнтованій діяльності [6]. Кажучи інакше, глосарії та тезауруси повинні надати мовній практиці можливості управляти процесами розвитку людини, держави і суспільства, спираючись на соціально орієнтовані концепції, доктрини та світоглядні парадигми, а не обмежуватись частковими й по суті деформованими цінностями та установками. І тут потрібно чітко усвідомлювати той незаперечний факт, що саме українським дослідникам має належати провідна роль як у подальшій розробці фундаментальних проблем розвитку комунікативної культури, так і практичній реалізації тренінгових технологій, спрямованих на формування якісно нової управлінської еліти як нашої держави, так і європейської та світової спільнот [7].

Філологічний кластер вищих рівнів комунікативної культури

Рівень розвитку комунікативної культури	Ранг	Фонетичні засоби комунікації	Морфологічні засоби комунікації	Ранг	Тип комунікативної культури
Вищий	7	Мовлення	Справа	04	Аксіологічний
	8	Розмова	Діалог	03	
	9	Промова	Спільнота	02	
Найвищий	10	Настанова	Суспільство	01	Світоглядний

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку в даному напрямку. Коротко підсумовуючи, слід звернути увагу на необхідність дій, пов'язаних з прискоренням практичного підвищення рівня комунікативної культури.

По-перше, мовну підготовку суб'єктів управлінської діяльності слід орієнтувати не на механічне засвоєння простої кількості слів, а на розвиток аксіологічно збагаченого понятійно-категоріального апарату, орієнтованого на практичну реалізацію гуманістичних світоглядних орієнтацій.

Другою обов'язковою вимогою має стати регулярна атестація державних службовців за критеріями оцінки рівня розвитку комунікативної культури із застосуванням критеріїв відповідності займаної посади та заходів, спрямованих на її вдосконалення.

Наступна вимога полягає у створенні таких наукових, правових, політичних та економічних умов, які б усебічно сприяли тому, щоб вищі владні кола та всі без винятку верстви населення розуміли ту незаперечну істину, що мова, як один з визначальних чинників культурного розвитку будь-якого суб'єкта соціального буття, повинна стати таким дійовим індикатором, критерієм і засобом, який реально впливає на рівень та якість життя кожного з громадян та держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Будагов Р. А. О предмете языкознания / Р. А. Будагов // Известия АН СССР. Отделение литературы и языка. – 1972. – Т. XXXI. – Вып. 5. – С. 401–412.
2. Решетніченко А. В. Управління гуманістичним потенціалом організацій / А. В. Решетніченко // Філософія, культура, життя : міжвузівський зб. наук. праць. – 2000. – Вип. 7. – С. 235–244.
3. Решетніченко А. В. Парадигма жизнедеятельности и мировоззрение : монография / Решетніченко А. В. – Д. : ДГУ, 1997. – 176 с.
4. Решетніченко А. В. Соціальні механізми формування гуманістичного світогляду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук / А. В. Решетніченко. – К. : Ін-т філос. НАН України, 2000. – 32 с.
5. Решетніченко А. В. Світоглядні основи управління якістю вищої освіти / А. В. Решетніченко, С. О. Шевченко // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – 2009. – № 3. – С. 10–18.
6. Решетніченко А. В. Світоглядна роль моністичного тезаурусу / А. В. Решетніченко // Грані. – 2009. – № 67. – С. 45–49.
7. Решетніченко А. В. Підготовка управлінської еліти в Україні / Решетніченко А. В., Вікторов В. Г., Кіреєва О. Б. та ін. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. – 176 с.